

”החלטנו באופן קולקטיבי לעבור אל מחוץ לאזור, לא מפני שאנחנו רוצים לעזוב, אלא מפני שאנחנו רוצים להימנע מהגבלות תנועה, קנסות, הריסה והפחדה בידי הרשויות הישראליות. אפילו ההליכה לבית הספר הייתה בגדר מסע מסוכן עבור ילדינו. אנחנו רוצים להישאר במקומנו, אבל מי יכול להגן עלינו? איננו יכולים לסבול עוד. הספיק לנו.”

עלי, בן 62

בתעודות זהות של הגדה המערבית. כל הקהילות הימנותקות הללו מתמודדות עם שורה של הגבלות תנועה וגישה המבודדות אותן מיתרת הגדה המערבית, תורמות לרמות גבוהות של פגיעות ומציבות אותן בסכנת עקירה¹

עבור הקהילה הבדואית תל אל עדסה הפכה סכנת העקירה למציאות: 2010/2011-2 אולצו המשפחות

מן הרשויות הישראליות. בשנת 2002, בעקבות גל של מתקפות אלימות נגד אזרחים ישראלים, החלו הרשויות הישראליות בכניית גדר, במטרה המוצהרת למנוע מתקפות כאלה. אלא שרובו הגדול של תוואי הגדר ממוקם בתוך הגדה המערבית הכבושה, ולא על הקו הירוק, כך שהגדר מפרידה קהילות פלסטיניות ואדמות חקלאיות מיתר הגדה המערבית ותורמת לפיצול השטח הפלסטיני הכבוש (שפי"כ).

הגדר באזור ביר נבאלה הושלמה בספטמבר 2007, ונודעה לה השפעה הורסנית על הקהילה הבדואית של תל אל עדסה; התושבים מצאו את עצמם ממוקמים בעברה היירושלמי של הגדר, כשהם מנותקים פיסיית ממרכז השירותים שלהם בביר נבאלה ומיתר הגדה המערבית, ומנועים חוקית מכניסה לירושלים המזרחית.

הקהילה הבדואית תל אל עדסה היא אחת מלפחות 16 קהילות פלסטיניות (שכלל אוכלוסייתן מונה 2,500 נפשות) הממוקמות בעברה היירושלמי של הגדר, אף שרוב תושביהן מחזיקים

קהילות עקורות בירושלים המזרחית

הקהילה הבדואית ביר נבאלה / תל אל עדסה

שטח זה התיישבו אנשי הקהילה מאז אמצע שנות התשעים באזור תל אל עדסה, בתוך וקרוב לגבול המוניציפלי של ירושלים, לאחר הריסות קודמות.

כל התושבים מחזיקים בתעודות זהות של הגדה המערבית. כתוצאה מכך, מתוקף החקיקה הישראלית נוכחותם בתוך הגבול המוניציפלי של ירושלים אינה חוקית, אלא אם הם משיגים היתר

הקהילה הבדואית ביר נבאלה / תל אל עדסה כוללת תשע משפחות, המהוות חלק משבט כעאבנה, שנעקר במקורו ב-1948 ממה שכיום מהווה דרום ישראל אל אזור חברון. מאז שנות החמישים המאוחרות חיו תושבי הקהילה בשטח שבין רמאללה לירושלים, במסגרת של הסדר בלתי רשמי עם בעלי קרקעות מהעיירה הסמוכה, בית חנינא אל בלד. בתוך

מקרה מבחן

”האם זהו גורלנו?
האם נגזר עלי לחיות
באי-ודאות, אפילו
בלי התקווה לחיות
בכבוד?”

אמנה, בת 45

כיום בבעלות הקהילה פחות מ-300 כבשים, מקור ההכנסה העיקרי של המשפחות שנתרו בקהילה. לדברי

עלי, הלוקה בסוכרת: ”בעבר ניסיתי ללכת לבית החולים אל מקאסד, מפני שסבלתי מכאבים ברגלי, אבל כוחות ישראלים תפסו אותי כשנסעתי באוטובוס בדרך לבית החולים, ופקדו עלי לחזור.”

להגבלות התנועה ולבניית הגדר נודעה גם השפעה שלילית משמעותית על מקור המחיה של הקהילה. ב-2007 היו בבעלות הקהילה יותר מ-600 כבשים.

קהילות בדואיות בסכנת עקירה בכפייה בפריפריה הירושלמית

קהילות בדואיות נמנות עם החלשות והפגיעות ביותר בגדה המערבית, וזוהו על ידי הקהילה ההומניטרית כקבוצה בעלת קדימות לסיוע. מצפון-מערב לירושלים, הקהילה הבדואית אל חילאליה חוותה מאז בניית הגדר עקירה הדרגתית, הן בשל הריסות בידי הרשויות הישראליות והן בשל הגבלות תנועה וגישה ומעמד תושבות מעורער; רק משק בית אחד נותר בקהילה. ממזרח לירושלים, כ-2,300 בדואים ורועים מצויים בסיכון לעקירה בכפייה בשל תוכנית ”העברה” שמקדמות הרשויות הישראליות. יותר מ-80 אחוזים מהתושבים הם פליטים, שנעקרו במקור מדרום ישראל בתחילת שנות החמישים. בשל הרחבת התנחלויות איבדו הקהילות בהדרגה את הגישה למרבית אדמות המרעה שלהן, ונגד בתייהן של רוב המשפחות תלויים ועומדים צווי הריסה.

בדירות שכורות, כדי שיוכלו להגיע בקלות לבתי הספר שלהם, שקודם לכן היו במרחק 15 דקות הליכה בלבד. אחת מתושבות הקהילה, אמנה בת ה-45, אם לשמונה, הרהרה בקול על המחיר שגבתה בניית הגדר ממשפחתה בחיי היומיום:

אחרי שהגדר הושלמה ב-2007, תנאי החיים שלנו הידרדרו וחיינו התהפכו על ראשם. היינו מבודדים, תקועים בין שני מקומות, רמאללה וירושלים, מבלי שנהיה מסוגלים ללכת לאף אחד מהם. ילדים בגיל בית הספר נאלצו להתגנב ולעיתים לקפוץ מעל לגדר כדי להגיע לבית הספר. בסופו של דבר שלחתי את בני ובנותי לחיות בבית שכור בגבע, כדי להקל על חייהם. רציתי שיוכלו ללכת לבית הספר בלי שיצטרכו לסבול כל בוקר או להיעצר בידי כוחות ישראלים. הפירוד היה קשה לכולם. וכל הזמן סבלנו מהפחדה והצקות מהרשויות הישראליות כדי שנעזוב את הקהילה שלנו.

הקהילה התמודדה מאז 2007 גם עם קשיי גישה לשירותי בריאות, במיוחד משום שתושביה, שאין בידם היתרים, אינם רשאים לעבור בשטחי ירושלים המזרחית המקיפים אותם. אומר

הראשונות לעזוב, בשל הגבלות תנועה וגישה חמורות. ואז, באוגוסט 2013, הרסו כוחות ישראלים את כל המבנים בקהילה, וליתר המשפחות לא נותרה ברירה אלא לעקור לעברה ”הפלסטיני” של הגדר, אחרי שהרשויות הישראליות הורו להן לעשות כן. כעת מפוזרת קהילה זו בשלושה מקומות נפרדים בעברה ה”פלסטיני” של הגדר (ראו מפה).

גישה מופחתת לשירותים ולמקורות מחיה

במרבית הזמן מאז השלמת הגדר לא הנפיקו הרשויות הישראליות היתרים שיאפשרו לתושבים להמשיך להתגורר בבתיהם באופן חוקי, ולא סיפקו מנגנון תיאום שיתיר מעבר דרך המחסום הקרוב ביותר. כתוצאה מכך יצאו רוב התושבים רק כשהיה צורך בכך, מחשש שהחזרה לבתיהם תיחסם כפניהם; נשים סבלו במיוחד מכידוד.

הגבלות התנועה ומעמד התושב הלא ודאי פגעו במיוחד במשפחות שלהן ילדים בגיל בית הספר. בקהילה 27 תלמידים בסך הכול. משפחות מסוימות הופרדו - תלמידים הלומדים בכפרים ביר נבאלה או גיבע מתגוררים

בחוות הדעת המייעצת שלו מיולי 2004, קבע בית הדין הבינלאומי לצדק כי הגדר, במקומות בהם היא ממוקמת בגדה המערבית הכבושה, אינה עולה בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי ויש לפרקה.

לדברי משרד הנציב העליון לזכויות אדם מטעם האו"ם, "סילוקן הקבוע של המשפחות מתל אל עדסה עלול להוות הפרה של האיסור על טרנספר בכוח של יחידים או קהילות מתוקף סעיף 49 של אמנת גינבה הרביעית. כן מעורר המקרה חששות בדבר האיסור על גירוש בכוח מתוקף חוק זכויות האדם הבינלאומי, והיכולת ליהנות מן הזכויות לדיור נאות ולחופש מההתערבות שרירותית או בלתי חוקית בפרטיות, במשפחה ובבית."²

הרשו את כל המבנים שלנו, אימום הישראלים שאם לא נעבור לצד השני של הגדר, בגדה המערבית, יקנסו אותנו בסכומי כסף אדירים וכי נסתכן במעצר. למען האמת, אנחנו פשוט לא מסוגלים לשלם שום קנסות שהם. יש לי שני בנים באוניברסיטה ועדיין לא הצלחתי לכסות את שכר הלימוד שלהם. כל כסף שיש לי ילך קודם כל אליהם, ולא לרשויות הישראליות. לכן החלטנו לעבור, בתקווה שנמצא תנאי חיים טובים יותר ולא נצטרך להתמודד יותר עם ההפחדה מצד הרשויות הישראליות.

ב-25 באוגוסט 2013 עזבו אחרוני התושבים של הקהילה הבדואית תל אל עדסה, עם רוב עדריהם, את תל אל עדסה עברו לעברה היפילסטיני של הגדר; בימים שאחרי העקירה מתו 13 טלאים שזה עתה נולדו, משום שנותרו בלא מחסה.

הקהילה התפזרה לשני מקומות נפרדים. אמנה מתארת את האירועים שהובילו לעזיבתם:

"היו לנו צווי הריסה למבנים שלנו וגם קנסות. אחרי שבסופו של דבר

הערות

1. רק כמה מהקהילות ממוקמות בתוך הגבול המוניציפלי של ירושלים; יתרון מצויות בטח C.

2. "התדרוך היומי לעיתונות של דובר הנציב העליון לזכויות אדם", גינבה, ב-27 באוגוסט. ניתן לקרוא ב: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=13662&LangID=E>

היתרי בנייה, מאחר שהאדמה מוקצה להתנחלויות (35 אחוזים), לשטחים "ירוקים" או ציבוריים (22 אחוזים) או שהרשויות המוניציפליות מעולם לא התקינו עבודה תוכנית (30 אחוזים).

במאי 2012 מדווחת הקהילה כי כמה משפחות נקנסו ב-30,000 ש"ח על שבנו בלא היתרים. כעבור שנה, בתחילת יוני 2013, דיווחו התושבים כי קיבלו מהרשויות הישראליות צווים בעל כפה שהורו להם לעזוב את בתיהם באופן קבוע ולעבור לעברה היפילסטיני של הגדר.

ב-19 באוגוסט 2013 הרשו כוחות ישראלים, מתוקף צו של משרד הפנים, את כל 21 המבנים בקהילה, ביניהם 10 מבני מגורים. כן גרמו כוחות ישראלים נזק לשמונה מיכלי מספוא, למספוא לעדר כולו ולשני מיכלי מים, שגם הוחרמו. כתוצאה מן ההריסות נעקרו 39 בני אדם, 18 מהם ילדים. תושבים מדווחים כי כוחות ישראלים הורו להם לעבור באופן קבוע, תוך עשרה ימים, לעברה היפילסטיני של הגדר, אחרת ייענשו במעצר, קנסות והחרמת עדריהם. הרשויות הישראליות לא סיפקו אדמה חלופית שאליה תוכל הקהילה לעבור.

התושבים, הודות להסכם עם בעל אדמות באזור יכלו קודם לכן לרעות את עדריהם ולעבד חלקת אדמה בקרבת מקום. אבל לדברי עלי, שגדל באזור, מאז שהחלה בניית הגדר הלך המצב והידרדר, ורבים ממנגנוני ההתמודדות שלהם נשחקו:

אחרי הגדר, שטחי המרעה שלנו נעשו מוגבלים מאוד, הגישה לרמאללה נעשתה בלתי אפשרית, והגישה לשווקים שלנו בירושלים הפכה לפשע. בהתחלה קיבלנו מספר היתרים, אבל אלה פסקו. אני לא יודע למה. אני אישית מכרתי יותר ממחצית מהכבשים שלי כדי לשלם לעורך דין ולשלם קנסות לרשויות הישראליות, אבל בסופו של דבר הרשו כל זאת את כל המבנים שלנו.

הריסות

מאז 2002/2003 הוציאו הרשויות הישראליות צווי הריסה נגד כל המבנים בקהילה, בגין היעדר היתרי בנייה. רק 13 אחוזים משטחי הגדה המערבית שסופחו לישראל והובלעו בעיריית ירושלים זמינים לבנייה פלסטינית למגורים, ומרביתם כבר בנויים. בשטח הנותר פלסטינים אינם יכולים להשיג

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית; לקריאתו פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_bir_nabala_case_study_2013_09_10_english.pdf

האומות המאוחדות
המשרד לתאום עניינים הומניטריים - OCHA השטח הפלסטיני הכבוש
העקירה בכפייה של הקהילה הבדואית תל אל עדסה
אוגוסט 2013

